

Dosarul nr. 2ra-1462/2022
2-17116420-01-2ra-07102022

Prima instanță: Judecătoria Strășeni, sediul Central (M. Grosu)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (M. Guzun, V. Sîrbu, V. Buhnaci)

DECIZIE

20 septembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
judecători

Viorica Puica
Ghenadie Eremciuc
Aliona Donos
Boris Talpă
Ion Malanciuc

examinând recursul declarat de către Igor Lisnic, Olesea Lisnic și avocatul Adela Frunză,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Iordachi împotriva lui Igor Lisnic și Olesei Lisnic privind încasarea datoriei și a dobânzii de întârziere și,

acțiunea reconvențională depusă de Lisnic Igor împotriva lui Iordachi Vasile privind declararea nulității actelor juridice,

împotriva deciziei din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 10 martie 2016, Vasile Iordachi a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Igor Lisnic privind încasarea împrumutului restant în mărime de 100 000 de euro, încasarea dobânzii de întârziere în mărime de 22 191,9185 de euro și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii de chemare în judecată, Vasile Iordachi a indicat că, la 01 martie 2014, având calitatea de creditor și Igor Lisnic, având calitatea de debitor, au încheiat un contract de împrumut pecuniar cu titlu gratuit. A transmis lui Igor Lisnic suma de 100 000 de euro, în acest sens fiind întocmit un contract de împrumut sub forma unei recipise scrisă personal de către Igor Lisnic, în conținutul căreia s-a indicat că, suma pe care o împrumută este de 100 000 de euro, pentru un termen de 14 luni, bani ce urmau a fi folosiți pentru construcția casei de locuit. La încheierea contractului de împrumut, părțile au respectat prevederile art. 210 din Codul Civil, referitor la forma actului juridic.

A relatat reclamantul că, la 01 martie 2017, a depus cerere privind concretizarea temeiurilor și cerințelor din acțiune, prin care a formulat pretenții față

de Igor Lisnic și Olesea Lisnic, solicitând încasarea în mod solidar din contul pârâților Igor Lisnic și Olesea Lisnic, în beneficiul său, a împrumutului acordat în sumă de 100 000 de euro, dobânda legală de întârziere pentru nerestituirea în termen a împrumutului în sumă de 35 656,16 de euro, cheltuielile de asistență juridică în sumă de 10 000 de lei, cheltuielile notariale în sumă de 125 de lei și taxa de stat achitată la depunerea acțiunii în sumă de 25 000 de lei.

În motivarea cererii de concretizare s-a indicat că, potrivit recipisei, împrumutul în mărime de 100 000 de euro, a fost acordat pentru o perioadă de 14 luni, termenul final de rambursare fiind 01 mai 2015. Deși termenul de restituire a sumei împrumutului a expirat, pârâții nu și-au executat obligațiile asumate și nu au executat nici o prestație în contul restituirii sumei împrumutate, corpul datoriei acestora față de reclamant fiind de 100 000 de euro.

A invocat că, numeroasele convorbiri telefonice precum și pretenția expediată în adresa acestora, nu au dat rezultat, pârâții eschivându-se de la soluționarea litigiului pe cale amiabilă. Din conținutul recipisei eliberate personal de către Igor Lisnic se atestă cert faptul că, suma de 100 000 de euro a fost împrumutată anume pentru construcția casei de locuit din satul Cojușna, raionul Strășeni, fapt confirmat inclusiv și prin probele administrate la materialele dosarului, care demonstrează că o asemenea casă a fost construită, și anume, în perioada de după primirea împrumutului.

Consideră că pârâții urmează a fi obligați pe cale judiciară la restituirea împrumutului în mărime de 100 000 de lei, în mod solidar, or, suma împrumutată de unul din soți pentru necesitățile comune se restituie în mod solidar de ambii soți.

A solicitat Vasile Iordachi încasarea în mod solidar din contul pârâților Igor Lisnic și Olesea Lisnic în beneficiul său împrumutul acordat în mărime de 100 000 de euro, dobânda legală de întârziere pentru nerestituirea în termen a împrumutului în sumă de 35 656,16 de euro, cheltuielile de asistență juridică în sumă de 10 000 de lei, cheltuielile notariale în sumă de 125 de lei și taxa de stat achitată la depunerea acțiunii în sumă de 25 000 de lei.

Pe parcursul judecării cauzei în fond, Igor Lisnic a depus acțiune reconvențională împotriva lui Vasile Iordachi prin care a solicitat declararea nulității absolute a recipisei datate cu 01 martie 2014 și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii reconvenționale, Igor Lisnic a indicat că, analizând materialele cauzei și înscrisurile prezentate s-a constatat că între părți nu au existat relații de împrumut, iar recipisa în cauză este una fictivă, nu a avut intenția de a produce efecte juridice, este bazată pe fapte ilicite, a fost falsificată și, ca urmare, este nulă.

A menționat că, în perioada anilor 2012-2014, Vasile Iordachi a creat un grup criminal organizat, care se ocupa cu contrabanda de țigări. Astfel, Igor Lisnic a fost atras de către Vasile Iordachi în această grupare și se afla sub influența și sub coordonarea acestuia, fiind dependent de el. În primăvara anului 2014, acțiunile grupului criminal organizat au fost curmate de organele de drept ale României, fiind reținut Igor Lisnic și alți membri ai grupului. Ulterior, Vasile Iordachi aflându-se în Republica Moldova, a inventat o datorie inexistentă a lui Igor Lisnic în sumă de 100 000 de euro, pe care insistent cerea să-i fie restituită.

A notat reclamantul reconvențional că se afla pe teritoriul României, iar Vasile

Iordachi se afla pe teritoriul Republicii Moldova și aproximativ în luna mai 2015, prin intermediul unei persoane din partea lui Vasile Iordachi, Igor Lisnic, a fost obligat să semneze o recipisă precum că este dator cu suma de 10 000 de euro, primită la 01 martie 2014, pentru construcția casei din satul Cojușna. La momentul semnării recipisei, casa deja era construită încă din anii 2009-2010, iar Igor Lisnic nu putea să împrumute careva sume de bani în aceste scopuri. Recipisa este falsă, or, Igor Lisnic nu a scris și nu a semnat nici o recipisă în sumă de 100 000 de euro.

A menționat reclamantul că, pentru a da un aspect legal acțiunilor sale, Vasile Iordachi, în scopul dobândirii sumei de bani, l-a obligat pe Igor Lisnic să semneze o recipisă precum că îi este dator cu suma de 10 000 de euro, ca ulterior, prin adăugarea unui zero, să pretindă deja suma de 100 000 de euro.

A mai indicat Igor Lisnic că, nu avea careva obligațiuni financiare față de Vasile Iordachi, precum și faptul că nu a primit careva mijloace bănești de la Vasile Iordachi, nici în momentul semnării recipisei, nici anterior acestui fapt, mai mult, recipisa în cauză a fost semnată pentru o sumă de 10 000 de euro și nicicum de 100 000 de euro. Or, la momentul când se pretindea că a fost semnată recipisa, părțile contractante se aflau pe diferite părți de frontieră, ocupația lor fiind determinată de desele deplasări în și din România.

A solicitat Igor Lisnic declararea nulității absolute a recipisei datate cu 01 martie 2014 și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin încheierea din 17 martie 2016 a Judecătoriei Strășeni, menținută prin decizia din 10 mai 2016 a Curții de Apel Chișinău, a fost aplicat sechestru pe bunul imobil de pe adresa or. Strășeni, s. Cojușna, str. Cupcea 45, nr. cadastral 8015306.282, în limita pretențiilor din acțiune invocate de 122 121,9185 euro.

Prin încheierea din 13 iunie 2016 a Judecătoriei Strășeni, a fost atras în proces în calitate de intervenient accesoriu Olesea Lisnic.

Prin încheierea din 30 iunie 2016 a Judecătoriei Strășeni, a fost strămutată cauza spre judecare la Judecătoria Drochia în temeiul art. 43 alin. (2) lit. b) din Codul de procedură civilă.

Judecătoria Drochia, prin încheierea din 03 noiembrie 2016, a suspendat procesul și a înaintat dosarul Curții Supreme de Justiție pentru soluționarea conflictului de competență.

Prin încheierea din 14 decembrie 2016 a Curții Supreme de Justiție, a fost constatată competența Judecătoriei Strășeni la examinarea cauzei civile la cererea de chemare în judecată depusă de Iordachi Vasile împotriva lui Lisnic Igor, intervenient accesoriu Lisnic Olesea cu privire la încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și cheltuielilor de judecată, cauza fiind remisă spre judecare Judecătoriei Strășeni.

Prin hotărârea din 24 iulie 2020 a Judecătoriei Strășeni, sediul Central, a fost admisă parțial acțiunea depusă de Vasile Iordachi împotriva lui Igor Lisnic și Olesei Lisnic privind încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielile de judecată suportate.

S-a încasat, în mod solidar, de la Lisnic Igor și Lisnic Olesea, în beneficiul lui Iordachi Vasile datoria în sumă de 100 000 de euro, convertiți în lei moldovenești, conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la momentul executării hotărârii, dobânda de întârziere în sumă de 35 656,16 de euro, convertiți în lei moldovenești, conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei, la momentul

executării hotărârii, taxa de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată, în sumă de 25 000 de lei și cheltuielile pentru asistență juridică în sumă de 8 000 de lei.

În rest, pretențiile lui Vasile Iordachi privind încasarea cheltuielilor notariale au fost respinse ca neîntemeiate.

S-a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea reconvențională depusă de către Lisnic Igor împotriva lui Iordachi Vasile privind declararea nulității actelor juridice.

Nefiind de acord cu soluția adoptată de instanța de fond, la 06 august 2020, prin intermediul poștei electronice, avocatul Fiodor Gujuman, în interesele lui Igor Lisnic și Olesei Lisnic, a depus apel nemotivat împotriva hotărârii din 24 iulie 2020 a Judecătorei Strășeni, sediul Central, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea hotărârii contestate cu emiterea unei hotărâri noi privind declararea nulității actelor juridice și încasarea cheltuielilor de judecată.

La 20 august 2020, Olesea Lisnic, din nume propriu și în numele lui Igor Lisnic, a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând, admiterea apelului, casarea hotărârii instanței de fond și pronunțarea unei noi hotărâri privind respingerea acțiunii inițiale și admiterea acțiunii reconvenționale.

La 05 octombrie 2020, Olesea Lisnic, în nume propriu și în numele lui Igor Lisnic, a prezentat dovada de plată a taxei de stat și cererile de apel motivate.

La 25 ianuarie 2021, Vasile Iordachi a depus la Curtea de Apel Chișinău cerere privind încasarea din contul apelanților Igor Lisnic și Olesea Lisnic a dobânzii de întârziere în ordine de apel în mărime de 6 276,03 de euro, calculată conform art. 874 și art. 942 din Codul civil pentru perioada 25 iulie 2020 - 27 ianuarie 2021 (f.d. 60, 61, vol. IV).

Ulterior, la 01 iunie 2021, Vasile Iordachi a depus cerere privind încasarea din contul apelanților Igor Lisnic și Olesea Lisnic a dobânzii de întârziere în ordine de apel în mărime de 10 923,56 de euro, calculată conform art. 874 și art. 942 din Codul civil pe perioada 25 iulie 2020 - 23 iunie 2021 (f.d. 126-127, vol. IV).

Prin încheierea din 08 septembrie 2021 a Curții Supreme de Justiție, s-a respins cererea de strămutare depusă de avocatul Chiriac Igor în interesele lui Lisnic Igor și Olesei Lisnic, iar cauza civilă a fost restituită Curții de Apel Chișinău pentru examinarea cererii de apel, în același complet de judecată.

La 12 noiembrie 2021, Vasile Iordachi a depus cerere concretizată privind încasarea în mod solidar din contul apelanților Igor Lisnic și Olesea Lisnic a dobânzii de întârziere în ordine de apel în mărime de 15 615,48 de euro, calculată conform art. 874 și art. 942 din Codul civil pe perioada 25 iulie 2020 - 17 noiembrie 2021 (f.d.171-172, vol. IV).

Curtea de Apel Chișinău, prin încheierea din 17 noiembrie 2021, a încetat procedura de apel la cererea de apel depusă de către Igor Lisnic, din motiv că apelul a fost depus de către o persoană care nu este în drept să declare apel (f.d.179, 180-185, vol. IV).

Prin decizia din 02 februarie 2022 a Curții Supreme de Justiție, a fost admis recursul declarat de către Igor Lisnic, reprezentat de avocatul Nicolae Ciumac, și s-a casat încheierea din 17 noiembrie 2021 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în același complet de judecată.

La 03 iunie 2022, Olesea Lisnic și Igor Lisnic au depus cerere de apel suplimentar, invocând că Vasile Iordachi nu a prezentat probe care confirmă că a

transmis lui Igor Lisnic suma de bani indicată în contractul de împrumut litigios.

Prin decizia din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelurile declarate de Olesea Lisnic și Igor Lisnic și a fost menținută hotărârea din 24 iulie 2020 a Judecătorei Strășeni, sediul Central.

Pentru a decide astfel instanța de apel a invocat că, reieșind din conținutul recipisei semnate de către Igor Lisnic la 01 martie 2014, rezultă că acesta a luat cu împrumut suma de 100 000 de euro, pentru construcția casei de locuit, la data eliberării recipisei și instituirii raportului juridic obligațional, acesta fiind în relații de căsătorie cu Olesea Lisnic. Corespunzător, Olesea Lisnic și Igor Lisnic au dobândit averea comună în devălmășie, prin construcția casei de locuit amplasată în satul Cojușna, municipiul Strășeni, iar datoria de 100 000 de euro, reprezintă datorie a soților Lisnic.

Colegiul a conchis că cerința lui Vasile Iordachi cu privire la încasarea sumei de 100 000 de euro cu titlu de sold restant a împrumutului acordat, este întemeiată și corect a fost admisă integral de către prima instanță, or, prin materialele dosarului, cu certitudine s-a constatat că, pârâții nu și-au onorat obligațiile de restituire a împrumutului acordat în termen.

A remarcat instanța de apel că înscrisurile dosarului denotă în mod incontestabil instituirea unor raporturi juridice obligaționale între Vasile Iordachi și Igor Lisnic, conform căruia, Vasile Iordachi și-a asumat obligația de a oferi lui Igor Lisnic un împrumut în mărime de 100 000 de euro, iar Igor Lisnic și-a asumat obligația de a restitui împrumutul acordat. Vasile Iordachi și-a executat cu diligență obligația de a acorda lui Igor Lisnic cu împrumut suma de 100 000 de euro, fapt confirmat prin recipisa anexată în original la dosarul cauzei, pe când, Igor Lisnic nu și-a executat obligația de a restitui împrumutul în termenul stabilit, înregistrând o datorie în mărime totală de 100 000 de euro.

În condițiile legii, dobânda de întârziere pentru întârzierea executării obligațiilor pecuniare curge de drept, chiar dacă nu a fost stabilită prin contract scris între părți. Astfel, dobânda de întârziere, rezultând din prevederile legale, urmează a fi încasată de la data punerii debitorului în întârziere. Instanța de apel just a concluzionat că este corectă și întemeiată pretenția lui Vasile Iordachi cu privire la încasarea sumei de 35 656,16 de euro cu titlu de dobândă de întârziere, or, obligația lui Igor Lisnic este una pecuniară, scadentă și neexecutată din cauza comportamentului de rea-credință al acestuia.

De asemenea, a mai reținut că, la data depunerii acțiunii, Vasile Iordachi a achitat taxa de stat în cuantum de 25 000 de lei. Prin urmare, ținând cont de prevederile art. 94 din Codul de procedură civilă, prima instanță corect a încasat din contul pârâților-apelanți Igor Lisnic și Olesea Lisnic în beneficiul lui Vasile Iordachi suma de 25 000 de lei cu titlu de taxă de stat achitată la depunerea acțiunii și cheltuielile de asistență juridică în sumă de 8 000 de lei.

La 05 august 2022, Igor Lisnic, Olesea Lisnic și avocatul Adela Frunză au declarat recurs împotriva deciziei din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe, cu emiterea unei decizii noi de respingere integrală a acțiunii inițiale și de admitere a acțiunii reconvenționale, sau trimiterea cauzei la rejudecare.

La 07 octombrie 2022 și ulterior la 24 noiembrie 2022, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimatului copia cererii de recurs, inclusiv cea

suplimentară, cu înștiințarea despre posibilitatea depunerii referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului.

La 26 octombrie 2022, Vasile Iordachi a depus cerere prin care a solicitat ridicarea de la examinarea admisibilității recursului depus Igor Lisnic și Olesea Lisnic împotriva deciziei din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, cu remiterea cauzei Curții de Apel Chișinău pentru emiterea unei decizii suplimentare în temeiul art. 250 alin. (1) din Codul de procedură civilă, deoarece Curtea de Apel Chișinău nu s-a expus în privința cererii privind încasarea din contul lui Igor Lisnic și Olesei Lisnic a dobânzii de întârziere în ordine de apel, aceasta rămânând nesoluționată în fond.

La 22 noiembrie 2022, Igor Lisnic și Olesea Lisnic, au depus recurs suplimentar, prin care au solicitat casarea deciziei din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, cu restituirea cauzei la rejudecare în instanța de apel.

Prin încheierea din 14 decembrie 2022 a Curții Supreme de Justiție, a fost amânată examinarea admisibilității recursului declarat de avocatul Adela Frunză în interesele lui Igor Lisnic și Olesei Lisnic.

S-a ridicat de la examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului împotriva deciziei din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău în prezenta cauză civilă și s-a transmis Curții de Apel Chișinău, dosarul pentru examinarea cererii depuse de Vasile Iordachi privind încasarea în mod solidar din contul apelanților Igor Lisnic și Olesea Lisnic a dobânzii de întârziere în ordine de apel.

Prin încheierea din 05 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, cererea depusă de Iordachi Vasile privind emiterea deciziei suplimentare prin care să fie încasată dobânda de întârziere în ordine de apel, a fost respinsă ca fiind neîntemeiată.

Totodată a fost întocmită opinie separată, prin care s-a exprimat poziția de încasare a dobânzii de întârziere în ordine de apel.

La data de 03 aprilie 2023, dosarul civil intentat la cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Iordachi împotriva lui Igor Lisnic și Olesei Lisnic privind încasarea datoriei și a dobânzii de întârziere și acțiunea reconvențională depusă de Lisnic Igor împotriva lui Iordachi Vasile privind declararea nulității actelor juridice, a parvenit la Curtea Supremă de Justiție.

În motivarea recursului depus la 05 august 2022 s-a invocat că, din conținutul recipisei nu rezultă faptul transmiterii banilor până la întocmirea acesteia sau în momentul încheierii recipisei. Intimatul nu a prezentat nici o probă care să confirme că a transmis recurentului Lisnic Igor suma de 10 000 de euro și nici suma de 100 000 de euro, sumă de bani care este menționată în recipisă. La solicitarea avocatului recurenților privind efectuarea unei alte expertize, instanța de apel nu a reacționat și nu a acordat sprijin părților participante în proces la exercitarea drepturilor sale, nu a explicat participanților la proces toate drepturile și obligațiile sale. Atât instanța de fond, cât și instanța de apel, nu au creat condiții suficiente pentru exercitarea drepturilor participanților la proces fapt care a dus la imposibilitatea prezentării de probe și anume numirea expertizei complexe cu specialiști în domeniu, iar singurul raport de expertiză nu era suficient, nu este complex și nu deține concluziile precise.

Consideră recurenții că s-a încălcat grav accesul liber la justiție și la un proces echitabil, drept garantat de Constituția Republicii Moldova și de Convenția Europeană pentru Drepturile Omului. Instanțele de judecată nu au dat curs unei cercetări obiective a circumstanțelor reale ale cauzei la etapa de primire a cererii de

chemare în judecată, nu au pregătit suficient cauza pentru dezbaterile judiciare și nu au luat în considerare faptul că raportul de expertiză este incomplet, lipsit de concluzii definitive și nu a fost efectuat pe baza unor întrebări concrete și justificate.

Au menționat recurenții că, instanța de apel nu a determinat corect circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii în fond și nu au fost elucidate pe deplin circumstanțele cauzei și anume: lipsa probelor pertinente admisibile și veridice pe care instanța de fond a motivat hotărârea, neatrăgerea în proces a specialiștilor în domeniu, a experților pentru a le formula întrebări. Instanțele inferioare nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată, aplicând o lege care nu trebuia să fie aplicată, au interpretat în mod eronat normele dreptului material și procesual.

Au indicat că, în lipsa probelor experților specialiști și în prezența unei probe nefinisate fără concluzii definitive, hotărârile ambelor instanțe sunt ilegale și necesită a fi casate, cu remiterea cauzei la rejudecare pentru examinarea fondului cauzei în baza probelor noi care vor fi date de către experții specialiști cu adresarea întrebărilor acestora.

Astfel, instanțele inferioare au aplicat eronat legea materială civilă abrogată și au admis ilegal încasarea a dobânzii în baza unei legi abrogate. Concluziile instanței de apel sunt ilegale și neprobate, decizia motivată având un caracter de presupuneri fără concluziile experților specialiști în domeniu, expertiza nu este clară și completă.

Au relatat că, nu au fost determinate corect circumstanțele importante pentru soluționarea pricinii în fond. Proba pe care și-au întemeiat instanțele de judecată concluziile este insuficientă, necompletă, motiv din care s-a solicitat ordonarea unei expertize repetate complexe.

Consideră că instanțele judecătorești sunt obligate, să aplice practica jurisdicțională internațională, și anume practica CEDO. Prin neaplicarea practicii CEDO în acest caz și a prevederilor art. 4 și 7 din Constituția Republicii Moldova se încalcă grav drepturile și libertățile omului.

Au menționat că instanțele inferioare nu au aplicat prevederile Constituției Republicii Moldova, prin care sunt garantate drepturile recurenților și prevederile altor acte legislative, a legislației naționale și internaționale la care Republica Moldova este parte.

În motivarea cererii de recurs suplimentară depusă la 22 noiembrie 2022, Igor Lisnic și Olesea Lisnic, au menționat că atât în cadrul examinării cauzei în prima instanță, cât și la examinarea cauzei în apel, Lisnic Igor și Lisnic Olesea au invocat că acțiunea inițială este neîntemeiată, or, recipisa în baza căreia se pretinde că există datoria față de Iordachi Vasile a fost falsificată, prin adăugarea unei cifre „0”, modificând suma împrumutului. Faptul falsificării acestui act juridic a invocat drept temei și al acțiunii reconvenționale, insistând asupra nulității recipisei. Respectiv, în vederea susținerii circumstanțelor invocate drept temei al acțiunii reconvenționale, au pledat pentru efectuarea unei expertize judiciare care să stabilească că adăugarea suplimentară a unei cifre „0” nu a fost făcută de autorul recipisei Lisnic Igor.

La 13 iulie 2023, 15 august 2023 și 24 august 2023, Iordachi Vasile a depus referință, prin care a solicitat declararea recursului depus de către avocatul Igor Lisnic, Olesea Lisnic și avocatul Adela Frunză împotriva deciziei din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, ca fiind inadmisibil și respingerea acestuia, ca nefondat.

Cu referire la termenul de declarare a recursului, instanța de recurs

menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 06 iulie 2022.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Astfel, instanța de recurs constată că Igor Lisnic, Olesea Lisnic și avocatul Adela Frunză s-a conformat prevederilor legale, declarând recurs la 05 august 2022, împotriva deciziei instanței de apel, în termenul stabilit de lege.

Prin încheierea din 16 august 2023 a Curții Supreme de Justiție, recursul a fost considerat admisibil și numit pentru examinare în fond.

Conform art. XI alin. (1) și (3) din Legea pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția art. IV, V pct.1–9 și 11–16 și art. VII, care vor intra în vigoare la 01 septembrie 2023.

Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi. Respectiv, recursul declarat de Igor Lisnic, Olesea Lisnic și avocatul Adela Frunză, a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curții Supreme de Justiție) nr. 246 din 31 iulie 2023, și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Potrivit art. 440 alin. (3) din Codul de procedură civilă, dacă este considerat admisibil, completul examinează recursul în fond.

Art. 442 din Codul de procedură civilă reglementează că, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs, legalitatea hotărârii contestate prin prisma temeiurilor prevăzute la art. 432. Instanța invocă, din oficiu, neatragera în proces a persoanelor ale căror drepturi sunt lezate prin hotărâre.

În recurs nu pot fi administrate noi dovezi, cu excepția celor care dovedesc cheltuielile de judecată. Aprecierea probelor dată de prima instanță și de instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului când se invocă temeinic art. 432 alin. (1) lit. e) sau când Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare, prevederile art. 372 alin.(1) se aplică în mod corespunzător.

Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor esențiale invocate în recurs.

Conform art. 444 din Codul de procedură civilă, recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.432 alin.(1) lit. b) și e). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.

În temeiul art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Studiind materialele dosarului și verificând decizia din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în limitele controlului de legalitate, în raport cu criticele invocate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție constată că se impune admiterea recursului, casarea deciziei recurate, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, pentru motivele ce succed.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, la 01 martie 2014, între Vasile Iordachi și Igor Lisnic, a fost încheiat un contract de împrumut potrivit căruia primul i-a transmis lui Igor Lisnic suma de 100 000 de euro, în acest sens fiind întocmit un contract de împrumut sub forma unei recipise scrisă personal de către Igor Lisnic, în conținutul căreia s-a indicat că, suma pe care o împrumută este de 100 000 de euro, pentru un termen de 14 luni, bani ce urmau a fi folosiți pentru construcția casei de locuit.

De asemenea, la 01 martie 2017, Iordachi Vasile a depus cerere de concretizare a temeiurilor și cerințelor, prin care a formulat pretenții față de Igor Lisnic și Olesea Lisnic solicitând încasarea în mod solidar din contul părților Igor Lisnic și Olesea Lisnic în beneficiul său a împrumutului acordat în sumă de 100 000 de euro, dobânda legală de întârziere pentru nerestituirea în termen a împrumutului în sumă de 35 656,16 de euro, cheltuielile de asistență juridică în sumă de 10 000 de lei, cheltuielile notariale în sumă de 125 de lei și taxa de stat achitată la depunerea acțiunii în sumă de 25 000 de lei.

A mai reținut că, suma de 100 000 de euro a fost împrumutată anume pentru construcția casei de locuit din satul Cojușna, raionul Strășeni, fapt confirmat inclusiv și prin probele administrate la materialele dosarului, care demonstrează că o asemenea casă a fost construită în perioada de după primirea împrumutului.

În cadrul examinării cauzei, Igor Lisnic a depus acțiune reconvențională împotriva lui Vasile Iordachi prin care a solicitat declararea nulității absolute a recipisei datate cu 01 martie 2014 și compensarea cheltuielilor de judecată, motivând prin faptul că între părți nu au existat relații de împrumut, iar recipisa în cauză este una fictivă, este bazată pe fapte ilicite și a fost falsificată.

Astfel, prin hotărârea din 24 iulie 2020 a Judecătorei Strășeni, sediul Central, a fost admisă parțial acțiunea depusă de Vasile Iordachi împotriva lui Igor Lisnic și Olesei Lisnic privind încasarea datoriei, dobânzii de întârziere și a cheltuielilor de judecată suportate. S-a încasat, în mod solidar, de la Lisnic Igor și Lisnic Olesea, în beneficiul lui Iordachi Vasile datoria în sumă de 100 000 de euro, convertiți în lei moldovenești, conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei la momentul executării hotărârii, dobânda de întârziere în sumă de 35 656,16 de euro, convertiți în lei moldovenești, conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei, la momentul executării hotărârii, taxa de stat achitată la depunerea cererii de chemare în judecată, în sumă de 25 000 de lei și cheltuielile pentru asistență juridică în sumă de 8 000 de lei. În rest pretențiile lui Vasile Iordachi privind încasarea cheltuielilor notariale au fost respinse ca neîntemeiate. S-a respins ca fiind neîntemeiată acțiunea reconvențională depusă de către Lisnic Igor împotriva lui Iordachi Vasile privind declararea nulității actelor juridice (f.d.1-18, vol. IV).

Prin decizia din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, au fost respinse apelurile declarate de Olesea Lisnic și Igor Lisnic și a fost menținută hotărârea din 24 iulie 2020 a Judecătorei Strășeni, sediul Central (f.d.61-73 vol. V).

Verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 06 iulie 2022, a respins apelurile declarate de Olesea Lisnic și Igor Lisnic și a menținut hotărârea din 24 iulie 2020 a Judecătorei Strășeni, sediul Central.

În context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că prevederile art. 7 din Codul civil stabilesc caracterul neretroactiv al legii civile. Ea nu modifică și nici nu suprimă condițiile de constituire a unei situații juridice constituite anterior, nici condițiile de stingere a unei situații juridice stinse anterior. De asemenea, legea nouă nu modifică și nu desființează efectele deja produse ale unei situații juridice stinse sau în curs de realizare.

Prin urmare, ținând cont de circumstanțele cauzei și prevederile legale citate supra, în litigiu dedus judecații urmează a fi aplicate prevederile Codului civil în vigoare la data semnării recipisei, ce constituie obiect al litigiului.

Potrivit art. 8 alin. (1) și (2) lit. a) Cod civil, drepturile și obligațiile civile apar în temeiul legii, precum și în baza actelor persoanelor fizice și juridice care, deși nu sînt prevăzute de lege, dau naștere la drepturi și obligații civile, pornind de la principiile generale și de la sensul legislației civile, drepturile și obligațiile civile apar din contracte și din alte acte juridice.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că instanțele ierarhic inferioare, în consolidarea soluțiilor adoptate, au remarcat că din conținutul recipisei semnate de către Igor Lisnic, la 01 martie 2014, rezultă că acesta a luat cu împrumut suma de 100 000 de euro, pentru construcția casei de locuit, la data eliberării recipisei și instituirii raportului juridic obligațional, el fiind în relații de căsătorie cu Olesea Lisnic. Corespunzător, Olesea Lisnic și Igor Lisnic au dobândit averea comună în devălmășie, prin construcția casei de locuit amplasată în satul Cojușna, municipiul Strășeni, iar datoria de 100 000 de euro, reprezintă datorie a soților Lisnic.

În acest context, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că instanța de apel a menținut poziția instanței de fond, prin care a fost admisă parțial cererea de chemare în judecată privind încasarea, în mod solidar, de la Lisnic Igor și Lisnic Olesea, în beneficiul lui Iordachi Vasile a datoriei, a dobânzii de întârziere, a taxei de stat și a cheltuielilor pentru asistență juridică.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel pripit a stabilit că Olesea Lisnic și Igor Lisnic au dobândit averea comună în devălmășie prin construcția casei de locuit în urma împrumutului de la Iordachi Vasile și, respectiv, datoria de 100 000 de euro le este comună. Instanțele nu a elucidat dacă suma într-adevăr a fost împrumutată în interesul familiei și dacă a sporit bunurile comune ale soților și a adoptat o soluție fără a analiza argumentele părților Lisnic, care au invocat că casa a fost construită până la momentul încheierii pretinsului împrumut, și fără a da apreciere probelor prezentate de aceștea.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel avea obligația de a elucidă toate circumstanțele cauzei la acest aspect, or, doar examinând aspectele date instanța de apel putea să conchidă despre datoria comună a soților și de a stabili cu certitudine dacă într-adevăr suma de 100 000 de euro

acordată ca împrumut lui Igor Lisnic, a fost cheltuită pentru construcția casei de locuit și în interesele comune ale soților sau nu.

Completul de judecată reține că, condițiile și ordinea răspunderii soților pentru datoriile (obligațiile) lor sunt determinate de regimul juridic al bunurilor soților și de felul obligației. Datoriile soților pot fi personale sau comune. Ele pot apărea din cauzarea de daune de către soți sau copiii lor minori, restanța la pensia de întreținere, obligațiile născute din raporturile de muncă, raporturile civile (împrumut bancar, gaj, fidejusiune).

De asemenea, Completul de judecată precizează că, datoriile personale sunt considerate acele datorii care au apărut până la căsătorie sau în timpul căsătoriei, dar în legătură cu proprietatea personală a unui dintre soți și nu sunt presupuse de a fi folosite în interesul celuilalt soț sau al întregii familii.

Potrivit art.24 alin.(2) din Codul familiei, soții răspund cu întreg patrimoniul lor **pentru obligațiile care au fost asumate în interesul familiei**, fie și numai de unul dintre ei, precum și pentru repararea prejudiciului cauzat ca urmare a săvârșirii de către ei a unei infracțiuni, dacă prin aceasta au sporit bunurile comune ale soților.

În aceeași ordine de idei, potrivit art.668 alin.(2) din Cod civil, în redacție până la 01 martie 2019, care consfințește principiul teoretic al relativității efectelor actului juridic, **contractul produce efecte numai între părți** dacă legea nu prevede altfel.

Contractul produce efecte și pentru succesorii universali sau cu titlu universal dacă din lege, din contract sau din natura obligației nu rezultă altfel.

Atât instanța de fond, cât și instanța de apel, judecând cauza, n-au cercetat minuțios, sub toate aspectele și n-au oferit un răspuns concludent recurențelor dacă casa a fost construită în perioada de după acordarea împrumutului, așa cum invocă reclamantul, sau în perioada de până la, după cum invocă pârâții.

În contextul prevederilor art. 373 alin.(2) din Codul de procedură civilă, instanța de apel era obligată în limitele apelului să verifice circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru soluționarea cauzei, să aprecieze probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Conform jurisprudenței CtEDO, principiul egalității armelor semnifică tratarea egală a părților pe toată durata desfășurării procedurii în fața unui tribunal, fără ca una din ele să fie avantajată în raport cu cealaltă parte din proces. Acest principiu este unul din elementele noțiunii mai largi de ”proces echitabil”, ce impune fiecărei părți să i se ofere posibilitatea rezonabilă de a-și susține cauza sa, în condiții care să nu o plaseze într-o situație de net dezavantaj în raport cu adversarul ei (cauza Ankerl contra Suediei, hotărârea din 18 februarie 1997; cauza Niderost -Huler contra Suediei, hotărârea 1997-1/24 noiembrie 1997).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că art. 20 din Constituția Republicii Moldova prevede că, orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

Motivarea hotărârilor este o garanție pentru părți că, cererile lor au fost analizate cu atenție, și oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care judecătorul o face în legătură cu motivele de fapt și de drept, care i-au format

convingerea, în sensul unei anumite soluții trebuie să fie clară, simplă, precisă, concisă și fermă, să aibă putere de convingere. Nemotivarea hotărârii sau o motivare necorespunzătoare atrage casarea ei.

Distinct justificărilor expuse supra, instanța de recurs învederează jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, care statuează că, întinderea motivării depinde de diversitatea mijloacelor pe care o parte le poate ridica în instanță, precum și de prevederile legale, de obiceiuri, de principiile doctrinale și de practicile diferite privind prezentarea și redactarea sentințelor și hotărârilor în diferite state (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Van den Hurk împotriva Olandei din 19 aprilie 1994, paragraful 61), iar pentru a răspunde cerințelor procesului echitabil, motivarea ar trebui să evidențieze că judecătorul a examinat cu adevărat chestiunile esențiale ce i-au fost prezentate (Boldea împotriva României din 15 februarie 2007, paragraful 29; Helle împotriva Finlandei din 19 februarie 1997, paragraful 60).

La capitolul legalității hotărârilor instanței de judecată, jurisprudența CtEDO în repetate rânduri a statuat necesitatea motivării hotărârilor instanței, unde funcția unei decizii motivate este să demonstreze părților că ele au fost auzite. Dreptul de a fi auzit include nu doar posibilitatea de a aduce argumente instanței, dar de asemenea o obligație corespunzătoare a instanței de a arăta, în motivarea sa, motivele pentru care anumite argumente au fost acceptate sau respinse. CtEDO a menționat că, este motivată în mod corespunzător o decizie care permite părților să facă uz efectiv de dreptul lor de a face apel (Hirvisaari împotriva Finlandei).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție conchide că, decizia instanței de apel nu conține nici o apreciere, ce ar determina definitiv și incontestabil certitudinea adoptării soluției la care s-a ajuns, în partea în care s-a arătat că ambii soți răspund pentru datorie și nu doar cel ce a contractat-o. Respectiv, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție este în imposibilitatea de a exercita controlul judiciar asupra unei asemenea hotărâri.

Ca urmare a celor reținute supra, în sensul art. 6 alin. (1) al CEDO, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că, instanțele de judecată, trebuie, să indice cu suficientă claritate motivele pe care-și întemeiază hotărârile, iar având în vedere caracterul determinant al concluziilor sale, să prezinte noțiunile, ce implică o apreciere a faptelor supuse aprecierii. De asemenea, noțiunea de proces echitabil impune ca instanța de judecată să nu-și motiveze doar sumar hotărârea sa, ci să examineze efectiv problemele esențiale care-i sunt supuse aprecierii și să nu se rezume doar la probarea concluziilor unei părți.

Așadar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că cele menționate mai sus nu pot fi corectate în ordine de recurs, din cauza specificului acestora.

Din considerentele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa integral decizia din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Igor Lisnic, Olesea Lisnic și avocatul Adela Frunză.

Se casează integral decizia din 06 iulie 2022 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Vasile Iordachi împotriva lui Igor Lisnic și Olesei Lisnic privind încasarea datoriei și a dobânzii de întârziere, și acțiunea reconvențională depusă de Lisnic Igor împotriva lui Iordachi Vasile privind declararea nulității actelor juridice și se trimite cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte, judecător

Viorica Puica

judecători

Ghenadie Eremciuc

Aliona Donos

Boris Talpă

Ion Malanciuc